

ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми економічного і соціального розвитку Смілянської міської територіальної громади на 2026 рік. Замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення. Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, від реалізації затвердженого плану або програми. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості. Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану або програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що план або програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг має виконуватися у відповідності до вимог «Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020р. №1272.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю і протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО. Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів та аналізі досягнення запланованих результатів.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми

№ п/п	Індикатор	Періодичність	Хто проводить моніторинг
Забруднення повітря (показники згідно з Постановою від 14.08.2019 № 8270)			
1.	Викид найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглицю, пил, діоксиди азоту та сірки) в атмосферне повітря-усереднений річний рівень пилу в атмосферному повітрі населених пунктів громади	1 раз на рік	Представники Держпродспожив-Служби
2.	Антропогенні викиди парникових газів та поглинання парникових газів об'єктами зелених насаджень. Одиниця вимірювання обох показників – умовні тони СО-еквіваленту		Автоматичні станції моніторингу
3.	Індекс забруднення атмосфери		
4.	Антропогенні викиди парникових газів та поглинання парникових газів водними об'єктами міста. Одиниця вимірювання обох показників – умовні тони СО-еквіваленту	Відповідно Закону України “Про	Статистична звітність згідно зазначеного Закону

		засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів”	Лабораторний центр
Водні ресурси			
5.	Обсяг забору та використання свіжої води	1 раз на рік	Комунальне підприємство, що відповідає за водо забезпечення Статистична звітність суб'єктів господарювання
6.	Обсяг скидання зворотних вод у водні об'єкти		
7.	Обсяги скидання очищення і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти - частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %		
8.	Якість води у річках (Показники Нормативів ЕБВО від 30.07.2012		
9.	Аналіз проб, взятих з централізованої мережі та криниць громадського користування (Показники згідно Д санПіН 2.2.4-171-10)	1 раз на рік	Лабораторний центр
Енергетика			
10.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності	Щотижневий оперативний контроль	Уповноважена ОМС особа
11.	Споживання енергоресурсів населенням на тис. мешканців		
Відходи (Державний класифікатор відходів ДК 005-96)			
12.	Обсяги утворення побутових відходів на території громади	Відповідно до плану перевірок та позапланово	Державна екологічна інспекція; представники органів місцевого самоврядування та місцевих громадських організацій Статистична звітність суб'єктів господарювання (форма 1-ТПВ)
13.	Обсяги утворення промислових відходів на території громади		
Ґрунти			
14.	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території	1 раз на рік	Уповноважений орган місцевого самоврядування
15.	Площа сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей та пасовищ) та їх частка у загальній площі території		
16.	Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться заходи з консервації		
17.	Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь		
Екомережа			
18.	Площа лісів та лісистість території	1 раз на рік	Уповноважений орган місцевого самоврядування Дані земельного кадастру Дані дистанційного зондування землі
19.	Площа зелених насаджень території – пропорція озелених територій в громаді (площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озелених територій визначається за і ндексом NDVI - густи багаторічна рослинність)		
20.	Кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площа земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду та їх частка у загальній площі території		
Розробка сучасної просторово-планувальної документації (генеральні плани, схема планування територій громади, зоннінг), ГІС			

21.	Детальні плани територій	За містобудівної необхідності	Виконавчий комітет органу місцевого самоврядування
22.	Генеральні плани територій (коригування, внесення змін)		
23.	Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади		
Здоров'я населення			
24.	Рівень захворюваності населення, осіб	1 раз на рік	Управління охорони здоров'я Черкаської ОДА
25.	Кількість новоутворень жителів громади, осіб		

Моніторинг передбачає проведення таких заходів:

- визначення об'єкта Моніторингу;
- збір даних, що забезпечують отримання результатів Моніторингу;
- обробка отриманих даних в процесі Моніторингу;
- аналіз отриманих даних в процесі Моніторингу;
- структурування баз даних за геопросторовою інформацією Моніторингу, що забезпечують зберігання та оперативне використання отриманої інформації.

В грудні 2019 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 337-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» (далі – Закон), який введено в дію вже з 1 січня 2021 року.

Впровадження Закону є невід'ємною частиною кліматичної політики в Україні, що встановлено і відповідає операційному плану заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 №483-р.

Відповідно до вимог Закону визначені Урядом великі і середні промислові підприємства з 2021 року зобов'язані готувати плани з моніторингу викидів парникових газів та щорічно звітувати про викиди.

Запровадження системи моніторингу, звітності і верифікації викидів парникових газів є важливим елементом у реалізації кліматичної політики України. Це перший крок до апуску системи торгівлі викидами парникових газів – економічного інструменту стимулювання їх скорочення.

Моніторинг проводиться постійно, його результати заносяться у базу даних містобудівного кадастру та оформляються у вигляді аналітичного звіту, який враховується під час розроблення програм соціально-економічного розвитку та внесення змін до документу державного планування. Технологічна складова Моніторингу встановлюється з урахуванням показників інформації Моніторингу і програмно-технічних комплексів обробки інформації та виду вихідних матеріалів з визначенням технологічної схеми проведення робіт камеральної обробки матеріалів спостережень, переліком робочих операцій збору показників, їх параметрів точності та формування бази даних.

Моніторинг та контроль заходів з реалізації Програми, який можливо проводити щороку за такими показниками

Індикатор	Характеристика	Джерело даних
Забруднення повітря		
Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі	Оксид вуглецю, діоксид азоту, сірки та вуглецю, пил. Значення повинні не перевищувати ГДК	Управління житлово-комунального господарства ВК СМР. Черкаський обласний центр з гідрометеорології
Викиди парникових газів та поглинання парникових газів	Одиницями виміру показників - тонни CO ₂ - еквіваленту	Управління житлово-комунального господарства ВК СМР. Черкаський обласний центр з гідрометеорології
Індекс забруднення атмосфери	Інтегральний показник забруднення атмосфери	Черкаський обласний центр з гідрометеорології
Водні ресурси		
Обсяг забору та використання	Куб.м.	КП «ВодГео»,

свіжої води		комунальні установи громади
Об'єм водозабору та водопостачання, обсяги скидання зворотних вод	Обсяг забору води оборотного водопостачання, повторного, послідовного водопостачання. Обсяги забору та використання свіжої води, обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти	КП «ВодГео»
Вміст забруднюючих речовин у контрольному створі річок	Обсяг скидів забруднених та недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти, вміст забруднюючих речовин у водних об'єктах, сполуки групи азоту, БСК, ХСК, фосфати, завислі речовини.	Регіональний офіс водних ресурсів у Черкаській області Регіональний офіс водних ресурсів у Черкаській області, Черкаський обласний центр з гідрометеорології, Державна установа „Черкаський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України“, Державна екологічна інспекція Центрального округу
Енергетика		
Споживання енергоресурсів	Обсяг споживання електроенергії Смілянською міською ТГ, кВ	ПАТ «Черкасиобленерго»
Управління відходами		
Кількість утворених відходів I-IV групи небезпеки	Загальне число утворення відходів	Головне управління статистики у Черкаській області
Кількість заборонених/утилізованих відходів	Число заборонених відходів на полігонах, утилізованих на сміттєспалювальних заводах	Департамент будівництва Черкаської ОДА, Смілянська міська територіальна громада
Ґрунти		
Площа сільськогосподарських угідь	Площа орних земель та сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей та пасовищ) та їх частка у загальній площі території	Смілянська міська територіальна громада, Управління Державного земельного кадастру в Черкаській області
Площа рекультивованих земель	Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться заходи з консервації	Смілянська міська територіальна громада, Управління Державного земельного кадастру в Черкаській області
Екомережа		
Екологічна мережа	Площа лісів та лісистість території	Управління екології та природних ресурсів Черкаської ОДА, Смілянська міська територіальна громада, Управління Державного земельного кадастру в Черкаській області
Озеленення	Площа зелених насаджень території - пропорція озелених територій в громаді (площа фактичних озелених територій поділена на площу території громади. Площа фактично озелених територій визначається за індексом NDVI – густи багаторічна рослинність)	Управління екології та природних ресурсів Черкаської ОДА, Смілянська міська територіальна громада, Управління Державного земельного кадастру в Черкаській області
Площа територій ПЗФ	Кількість і площа територій та об'єктів ПЗФ	Управління екології та природних ресурсів Черкаської ОДА, Смілянська міська територіальна громада, Управління Державного земельного кадастру в Черкаській області

Просторово-планувальна документація, ГІС		
Містобудівна документація	Кількість розробленої і затвердженої в установленому порядку містобудівної документації, відсоток забезпечення громади містобудівною документацією	Виконавчий комітет Смілянської міської ради
ГІС	Наявність впровадженого містобудівного кадастру, адресного реєстру, кількість обладнаних робочих місць адміністраторів розбіт з геоінформаційних систем та містобудівного кадастру	Виконавчий комітет Смілянської міської ради
Здоров'я населення		
Рівень захворюваності населення	Показники загальної захворюваності (на 1000 осіб) дітей, підлітків, дорослих	Управління охорони здоров'я Черкаської ОДА Смілянська міська територіальна громада